

Előzetes árak: Helyben és postán küldve. Egy évre . . . 10 fr. — kr. Fél évre . . . 5 — " " Negyed évre . . . 2 — 50.

Egyes szám 5 kr. A lap szellemi részét illető minden közlemény: Nagy-hatvan-ötös, 1864. szám. Dussóczy háza. — a szerkesztőségbe bér-műve küldendő.

Előfizetési helyben: TITKOSÍRÓ K. LAJOS és társai: OSÁTHY KÁROLY könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban KUTASI IMRE könyvnyomdájában a postahivatalok útján.

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Négy hasznos példányt 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többes példányok alku szerinti a legolcsóbb árértékűnek tartjuk. Hirdetési minden kiírás helyén társírt 30 kr. Hirdetési vagy reklámot magában foglaló újsónak sora 50 kr. az évi.

"Nyitide"-ben megjelent közlemény minden példány 30 kr. Hirdetési felvételnek a kiadó hivatalában, KUTASI I. könyvnyomdájában, valamint KÖRÖSI MÁR E. könyv. iróházában is. Név nélkül vagy kéremtelenül beküldött levelek nem vételnek figyelembe.

Kéziratok vissza nem adótnak.

Jelöltek és nem jelöltek.

(r. o.) A magyar népszokások egyik érdekesebbje az, hogy a háztűznéni érkező legény szűrét, ha kedvező fogadtatásra talált, felbokrátázzák, beviszik a szobába, ha pedig a legény nem kell, kiteszik a szűrét az eresz alá.

Az elhunyt Trefort Ágost vallás- és közoktatásügyi miniszter elhalálása után, a mikor még a holt teste talán meg sem hűlt teljesen, megindultak a találgatások, és úgy a beszélő, mint a tollforgató fáma, valódi nagy találgatást fogott ki az u. n. jelöltek elősorolásában. «Magna est ordo idem potentium» — csak hogy csupa oly hivatottak keveredtek a kultusz-miniszterség «érdekes hírébe», a kiknek egyikike sem illelnek be választottnak s egyikike sem látszik egyébre méltónak, minthogy a szűre felbokrátás helyett — kitélessék az udvarra.

Már magában elszomorító s most folyó kormány-eránkra nézve különösen jellemző az, hogy milyen okok soroltatnak fel arra nézve, hogy valaki komoly jelöltek acceptáltassék és mily okok azok, a melyeknél fogva valakinek az igényei semmitő-széki ridegséggel, már jó előre visszautasítottak.

A közvélemény először is természetesen találja azt, hogy a leendő kultusz-miniszter . . . mágnás legyen. Mindegy az, hogy gróf Csáki Albin nem rég még a jövő belügyi államtitkárának és belügyminiszterének emlegettetet, mint valódi szakférfi, úgy a közgazgatás nyílt, mint a korteskedés titkos tudományában; mind egy az, hogy gróf Szapári Géza, a m. kir. ügyvezető főudvarmester — és gróf Zichy Ágost szintén bajosan fognak annyit érteni a görögnyelvhez, a népoktatás, vagy az egyetemi bonctani tanszék szürke dolgaihoz, mint p. o. Fiume, a tenger bájos menyasszonyának sikeres kormányzásához; nem a jeles francia történelmi művek lefordításának, tehát a tudományokkal való foglalkozás érdeme szolgált Károlyi Tibor grófnak belépti díjjal a jelöltek csarnokába! A világért sem! Gróf Károlyi Tibor mágnás és e mellett még a renitens

hajlandóságú Károlyiak egyike, Tiszának sógora, Zichy, Szapári és Csáki mágnások, ez az, a mi a latban nyom, ez az a mi mindent pótol és igazol.

Tisza Kálmánnak mágnási pávatoll kell a süvegéhez, ez az egyik főköllék, a másik pedig az, hogy a kinevezendő kultusz-miniszter ha nem Franciscanus confrater, mint a megboldogult Trefort, de legyen mindenesetre tagja az egyedül üdvözítő anyaszentegyháznak és grata persona a magas klérus szemében. Ezen a réven jöhetett kombinációba Szőgyény László, a közös külügyminiszterium osztálytanácsosa, abban pedig, hogy Berzeviczi államtitkár legyen a miniszter, nem azért kételkednek, hogy ennek a névnek és multnak egyelőre nem lenne elegendő tekintélye a piros-bársony székben, hanem azért, mivel ő volt a nagy port felvert Simor-ellenes levél szerzője. Pedig Berzeviczy katolikus, ki teljes életében elég lutheránus volt; mint eperjesi ügyvéd, tanított az ottani ev. lyceum jogakadémiájában is. Zichy Antal, a kit Trefort vetélytársának tartottak, ezuttal már nem jó számba; úgy vannak vele, mint a jó öreg Kuabae Farkasal a vigjátékban; nagyon öreg már, ad acta tetett . . . a főrendiháza!

Ezek a kombinációk, pro és kontra érvelések vannak most a levegőben. Igaz, hogy nem zörög a haraszt, ha a szél nem nem fújja, de azért az nem lehetetlen, hogy először csak provizóriummal segít magán Tisza. Lesz aztán ideiglenes belügyúrunk, ideiglenes belügyúrunk és ideiglenes lesz a miniszter is. Széchenyit és Barost emlegetik, ha ugyan nem kalapál a táviró Ostende és Budapest, esetleg Esztergom között is és rövid időn nem hangzik a kálviniata miniszterelnök hamis tenorjával a «habemus papam.»

És ha jellemző az, kik és ezek miért emlegettetnek, nem kevésbé figyelemre méltó, hogy kik nem emlegettetnek közoktatási miniszterekül. Zichy Antaltól — a ki kétségtelesen igen tudós és európai színvonalon álló, széles látókörű egyéniség, — már említettük, hogy nem lehet szó.

De nines is az egész kormány-pártban kiváló egyéniség, a ki a sokoldalú, alkalmazkodó és minden hibája mellett is igen művelt szellemű, Trefortot helyettesíthetné. Nagy tudósnak Schwarcz Gyula, de nem régi mameluk még, bár Tisza Kálmán ajánlásával az akadémiával a régiség hiányát kipótolta. Pauler Tivadar jogi professzorból lett kultusz-miniszter és Szilágyi Dezsőt még se emlegetik a Trefort helyére, vagy egyelőre nem emlegetik még. Kerkapolyi Károlyt sem. Egyik sem katolikus és az utóbbi deklarált ellensége Tiszának még most is, a mikor már nem ellenfele. Pedig mindkettő volna olyan közoktatási miniszter, mint Baross Gábor.

Ezeket «mameluk szempontból» mondhattuk volna el. Tagadhatatlan, hogy a kormány-pártban ninesen acceptálható jelölje a kultusz-miniszteri tárczára.

Mindeniknek van valami hibája. Szak-képzettség, érdemek a szakmunkásság, vagy szakirodalom terén nem képeznek katonamértéket a Tisza Kálmán mameluk gardában. A parlament többsége nézve ez oly jellemző, mint az ellenzéki pártokra nézve azon körülmény, hogy akár pártunk, a 48-as és függetlenségi párt, akár a mérsékelt ellenzék, két-három oly egyént lenne képes és szakban is felmutatni, a kik egy kormányban diszere válnának és a ki sokkal komolyabb működést fejthetnének ki, mint Trefort.

Azt, a kit minden párt örömmel tudna a kultusz-tárcza birtokában s a kinek kinevezetése a mi, magát demokratának és liberálisnak hirdető kormányunknak igen becsületére válnék: Gönczy Pált ugyan nem kapta fel a hír szárnyaira. Közoktatásügyi államtitkár, a ki az ügyekben «in medias res» van, míg egy «homo novus» ugyan meg volna akadáva a különböző felekezeti, pénzügyi, tanügyi és ég tudja mi-féle szalakból össze gabajodott gombolyag kibontásával! Gymnáziumot igazgatót, a népszerűvel terén iró tekintély, kitűnő elméleti és gyakorlati paedagogus, érdemei számos ágra válnak és 40 éves jubileuma al-

kalmával kitetszett óriási népszerűsége is. Eötvös felfedezte és méltányolta. Szervező és adminisztratív képessége is ösmeretes és magas állásában — ha már ez is kellék — bele jött a nagyuri modorokba is.

Mind szép, mind igaz, — de nem mágnás, nem katolikus és nem kortes. Nem lesz tagja a Tisza-kormány-nak. Tisza-Diogenes tovább keresi lámpájával az embert ott a hol (Windischgrätz szerint) kezdődik.

— Ujjítások a magyar honvédségben. A m. kir. honvédség szervezetében, mint már említettük, fontos ujjítások várhatók és pedig olyképen, hogy a honvédségvalóság, melynek eddig csak a dandárrendszer volt érvényben, ezentul serezekké fog átalakítani. Erre nézve a törvényjavaslat már elkészült és Bittó Kálmán miniszteri tanácsos a közös hadügy-miniszteriummal egyetértőleg már nemskára készen lesz a törvényjavaslat — tartozó utasításokkal is. A törvényjavaslat az utasításokkal együtt már október hóban a képviselőház elé fog terjesztetni.

— A magyar nyelv és a katonaság. Jelemtették a napokban az összes fővárosi lapokkal mi is, hogy a Ferencz József lakonyában teendő javítások ügyében a főváros bizottságot küldött ki, mely a katonaság kiküldöttével megállapodva, megállapodásait magyar jegyzőkönyvben küldötte át a katonai hatóságok. Ez azonban visszaküldötte a jegyzőkönyvet, azzal a megjegyzéssel, hogy nem fogadhatja az el, mert nines a hadsereg hivatalos nyelvén, vagyis németül szerkesztve. A «Nemzet» most ez esetre vonatkozólag a következőket írja:

As augusztus 24-én megjelent lapokban az a közlemény foglaltatott, hogy a fővárosi hatósága és a katonai hatóságok között új konfliktus keletkezett. Illetékes helyről azt az értesítést vettük, hogy ama jó viszonyról fogva, mely a polgári és a katonai hatóságok között Budapestre már évek óta köztudomás szerinti fennáll és mely jó viszonyról fogva a kölcsönös érdekek mindig kielégítőleg érvényesültek, konfliktusról egyáltalában nem, új konfliktusról még kevésbé lehet szó, de nines is erre semmi ok, mert a nyilvánosságra hozott nyelvgyben egyszerű vélemény különbségforog fenn, mi azonban rövid időn márkiegyenlítettet.

Nem vonta kétségbe senki azt a jó viszonyt, írja a «P. Hp», mely a fővárosban katonai és polgári hatóságok között tényleg megvolt mindig. Hogy a Nemzet konfliktusnak minősíti e az esetet, vagy pedig «egyszerű

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Naplómból.

Írta: Gáspár Imre. Irénke.

Sép, kékszemű angyal, a költő barátneja, rólad e néhány sor, feröled e kep; egy derültebb szín, édesebb hang e lapokon, melyek a bánatnak vannak szentelve.

A költő szobája méla, csöndes. A falakon csodás jelírás. Szellem-ujjak irtak azon a nyelven, mely egyedüli világnyelv; beszélnek az árnyak, és az emberek; értik a földön, az égben.

Költészet a neve. A költő mélan, busan ül asztalánál. Olvassa szellemének üzenetét, s csak úgy írhatja le, ha saját vérebe mártja tollát.

Ír, ír és ír. Ó most dicsőbb szférákban él. S im, az ajtó zörren, lépés hallik, szoknya suhan . . . A kis Irénke dugja be fűrtös fejét.

Óh, ki ez? Ez a költő vig, derült, hurokat is penget. E vidám költészetnek csak ilyen nemetője lehet. Vidor gondatlan gyermek, nevető kis lány e költő nemetője!

Egy vig kacaj, s a suhanó szellemek varázsa megtörök. Elreptülnek, futnak a merre tudnak. Némelyik tán a lepedőjét is ott felejtette.

Irén nagyon kegyes Muzsa. Költészet van nagy-nagy szemében. Tiszta kék, mosolygó költészet. Költészet van piczi ajkán. Ezüst-és öngetyüként zendülő, szivderítő költészet.

Költészet ő maga is. Ártatlanság, boldogság hóféhér költészet. Milyen kegyes Muzsa! Nem az, mely

vért s álmatlan éjeket követel. Oh dehog! Csak fűgét, bombont és szöblöt, semmi mást! Meg-elegszik vele. A mit aztán ad cserébe, az ott zeng költő-barátjának szívében soká soká. Ennek a Muzsának a csókja kerül egy bonbonba, s fölér egy kis világgal.

Láttuk őt a költő szobájában; láttuk mosolyát, hallottuk nevetését, esőköltük sima fűrtjeit.

Oh, mit adjunk érte? dalt-e? de azt oly kedves költőtől nyert már! . . .

Dalt! kölesön azonban a költőtől, Heinetől kérjük, ki az ártatlanság báját minden költő közt a legszebben enekelte meg. Ó írta e sorokat:

Mint a virág, olyan vagy,
Oly tiszta, szép, szelíd;
Elnézlek s halkán e sziv
Bánattal eltélik.

Szeretném födre tenni,
Imádkozva kezem:
Íly tiszán, szép szeliden
Tartison meg Istenem!

Ó, kis Irén, légy az én barátóm is! angyallal oly jó barátságban élni!

A tábas kigyó.

Korunkban, a zsidóság e századában, nem csoda, hogy virágzik a bórkereskedés. Hiszen báránybört viseli a farkas, és orosz-lány-bört lépten nyomon egy bizonyos állat . . . (Melyik? az egyetlen, mely az emberen kívül keresztes visel.) S ez álcázott sóprédék ugy szaporodik, hogy szinte csodálkozunk, mint képes bór-igényeknek eleget tenni az emberi igazság kimeríthetlen tárháza! Menynyi kigyó lépten nyomon! ahová lépsz ott találsz. Oh ne taposd el, a lány felé szeled annyit lesz belőle.

De hogy ne adjunk pusztá reflexiót, jusson eszünkbe, hogy a guny legtalálabb . . . epikai köntösben, s keressünk valami jó a proposnak valót, és adjuk rá-adással.

Tehát a kigyó! Tan Károlyival a je-

les chemikussal történt, vidéken, ez a kis adoma.

Harmad-magával tett gyalog kirándulást, s barátságos uri háznál kellett megszállnia, hol már talált élénken beszélgető társaságot, épen asztalnál.

Szóba hozta, hogy milyen rettentő sok kigyóra talált őt-közben! minden regényes ruina, költői fűzbokor, illatos, csabító virág-ágy mellett egyet! A társaság egy tagja pedig megjegyezte, hogy a kigyónak gyors labávan.

Tan Károly hiába mondta, hogy nines annak labávan, mert embernek egészen tűzbe jött, ő látta, hogy a kigyó (nem gyík) ő is azt hitte először! h a lassu tűznél s ütögetik, ki tudja állítani magábólis közlekedése legközelebbes szöveit!

És hiszi szentül, bár a társaságban egyedül mi adtunk neki igazat, mert a kigyón van sok minden, a mit csak akkor szokott előmutatni, a mikor lassu tűznél süttögetik!

A számár orosz-lány-bört, a farkas bárány-bört ölt, ha megszorul; a kigyó csak kigyó marad, legfeljebb lábait kerit magának (ha nem vasutat,) el-lábal Oroszországba, me-mirokat ír, mi pedig anecdotázunk felőle.

Ember

L'homme est un animal, qui crache! Az ember köpködő állat. Legjobb definizio mind-azok között, melyek e forgalomról:

„ember”

valaha léteztek. Ha ugyan kézzelfogható, mindennap látott, és hallott tárgyakról szükséges definiziokat alkotni.

Az ember köpködő állat, erre más nem képes.

Egyszersmind köpködő állat, mely a köp-péstől irtózik.

V. Hugo ez embere utálatosabb a Platónnál. A ki pedig e szép zve-

seget, a köpés hatalmas fegyverét ön-magában felösméri, ura lesz a környezetének, legyen ez szűk családi kör, vagy a köz-elet tág circulus vicziózusa. A köpés undorít, fegyver, melyet hasonlókép fenytetni nem tudunk.

A köpést már letérlni is utálat. Halás egy dolog, tulajdonosa patentirozott. Stanker.

Az életből.

Szép volt, híres volt mint Sand George, elegáns mint Pálmai Ilka. Szellemdus mint e három bármelyike. Társalgott mint Prielle.

Malheurje az volt, hogy Budapestben a lakótt. Párizsban ünnepelelt volna, itt, hazánk fő-kisvárosában, csak pletykáltak felőle. Vagy nem malheur p. o. Beniczky Bajza Leneknek Musset, vagy Chopin helyett a „budapesti irói és művészi kör” gyps hűráit hódítgatni? Priellenek, a főnök, s oly nagy művésznőnek egy némely téna-szö-nyokkal osztozni babérjain?

Oh Istenem, Coralienak Pesten kellett laknia!

Regéje, illetőleg regénye . . . néhány sorból áll.

Middőn először láttam, Heineből szavaltam előtte —

Du bist wie eine Blume . . .

Másodszor is megkísértettem, de már késő volt

Falun termett a mi virágunk. Anyja derék kövér asszonyság vala, s nem törődött a lánya olvasmányaival. Dumas fős, Feuillel, Sand mére, s a többi erkölcsös író.

A kedvese akkor megyei esküdt volt. Épen szolgabírónak készültek megválasztani, mikor Coralie (akkor még Julcsa k. a.) . . . megszökött Pestre.

Itt lett Coralie, itt lett szép, itt híres, elegáns és szellemdus. Itt tanult meg társalogni. Regéje itt csapott regénybe, mint valami Ponson du Terrail féle könyv.

véleménykülönbség"-nek, az az ő dolga. De az esetet azért ez a felhivatalos nyilatkozat nem intézi el, mert szükséges előbb tudni azt is, hogy miben állott hát tulajdonképen az a rövid uton való kiegyenlítés."

A névmagyarosítás. Hivatalos kimutatás szerint a folyó év első felében 84 család magyarosította meg a nevét. E családoknak összesen 313 tagjuk van Ezenkívül még 243 magános ember kapott névváltoztatásra engedélyt, e szerint tehát a múlt félévben összesen 556 ember vett fel az idegen hangzású helyett magyar nevet. Vallásfelekezeti szerint legnagyobb számmal vannak most is a zsidók, köztük lévén a legtöbb idegen hangzású név; ezekre a névváltoztatások összes számából esik 309 (55.5 százalék). Ezután következnek a római katolikusok; ezekre esik 171 (30.7 százalék). Ezeket követik a reformátusok, kikre a névváltoztatásokból 32 (5.7 százalék) esik. Ezek után a görög katolikusok következnek, kik közül 23-an cseréltek nevet (4 százalék). Legkisebb számmal szerepelnek az evangélikusok és görög keletiek.

Belföldi hírek. Félegyházán dr. Zambó Géza letette a hivatalos esküt; a megüresedett orvosi állomásra dr. Sőr Ferencz budafoki orvost választották meg; a huszonöt ezer forintos sikkasztás ügyében a bizottság működése még néhány hetet fog igénybe venni s csak azután lesz lehetséges a hivatalos jelentést a megyei közgazgatási ülés elé terjeszteni. — Trefort Ágost utódjának kinevezése csak a miniszterelnök Ostendéből való visszatérése után fog megtörténni; addig Berzevich Albert államtitkár fogja a teendőket végezni és egyik a Budapesten levő miniszter fogja a fontosabb ügyiratokat aláírni. — Székesszék városa rendkívüli közgyűlésen Kossuth Lajost a város díszpolgárává választották; az erre vonatkozó diszponumot a városi tanács készített és küldi el Kossuthnak.

Kalocza gróf és Crispi égeri találkozásáról a "Times" azt mondja, hogy abban időzött az osztrák-magyar külügyminiszternek udvariassága nyilatkozik, a ki az olasz külügyminisztert Egerben üdvözölni akarta. A találkozásnak azonban nincs más jelentősége, mint hogy a bekezesövetséget alkotó három nagynatalom között fennálló benső viszonyok folytonosságát jelzi.

Külföldi hírek. Mackenziének nagy érdeklődéssel várt válsága szeptember havának közepén fog német nyelven megjelenni Oberhausenben, Sparmann Adolf kiadásában. Ugyanakkor jelenik meg Londonban az angol kiadás. — Vilmos császár szeptember 26-án kezdi meg délvidéki utazását. Első sorban a württembergi királyt, azután a badeni nagyherceget, majd a bajor regens-herceget látogatja meg, mire a Brenneren át Romába és Napolyba utazik. Olaszországban a császár körülbélül 10-12 napot fog tölteni s hazautazóban meglátogatja Velenczét. Innen Pontebbán át Bécsbe utazik Ferencz József császár és király látogatására. Bécsi és schönbrunni időzése után néhány napig Ferencz József királyljal résztvesz a stájerországi vadászatokban. Neje születésnapjára október 22-dikére, a császár visszaérkezik Berlinbe. — Petervár, aug. 27. A czár ma délelőtt 11 óra 30 perczkor megérkezett Limszkojába.

Salonjait valami külföldi nagy ur fizette. Pontosan, minden evnegyedben. En csak a temetését fizettem ki. Tavaly, october felé temettetem el, mert, (mellesleg legyen mondva) meghalt.

Az én történetem mind ilyen rövidke. Sohase csinálom részletesebbre, mert... az etelből veszem, s igen sokan szolgálhatnak bővebb adatokkal.

Elet vonások. Chablonok... szenvedni.

Uroszországhoz. — 1887.*)

Atkozott föld, mely a szabadságnak Gyilkosa olyan sokszor valál, Oroszország! várj — a bosszuló ég Bántetése mégis megtalál!

Nép, rabnak születve rab születtől, S melynek csupán a b lehet fia! Czárja — Péter — holtan is parancsol, Börtöne ország... Szibéria!

Atkozott lész! hitszegés, fekély te! Melynek nagy hatalma... butaság! Várj, kijátszva most bár, s kinevetve, Nem mindég tőr békén a világ!

Atkozott lész! minden sir reád vall, Es csont-halmozat kelnek ellened, És a végítélet panaszában Milliard ajk zengi majd neved!

És ha az igazság valahára Oly erős lesz már, miként a bűn, Föld először hull le pallosától, Csillagod, ha volt neked, letűnt!...

Árva lesz földed! bár véghetetlen! Nincs mezőin hazaszeretet! Té, örök tél nem hibába rejti Örök szemfödéllel földedet!

*) 1877-től kezdve, de még mindig ott levén Magyarországra, a hol a mádi zsidó, ma is alkalmi vers.

Umberto király holnap reggel Milanóból Romagnába utazik és délután Forliba érkezik.

Csanády György. (1823—1888.)

(P. H.) Alig pár napja zárult be a korszok ércfedele az ország egyik legkitűnőbb bírójá felett. Sokan eldicsérték az elhunytat, de kevesen tudják, hogy egy egysége, mint érdemei többet érdemelnek a banálsán jóakáro elbucztatásánál.

A hanyatló, kiveszni készülő egykori köznevelési osztálynak példányképpel szolgálhat Csanády György élete.

Már 18 éves korában köz- és váltóügyvédi diplomát szerzett, nemetül és franciaul beszélt, a mi az akkori időbeli nemes ifjaknál ritkaság volt. A művelt s kellemes külsejű fiatal ember feltűnése csakhamar általános lón és finom modora elegáns társalgása annyira feltűnt, hogy gróf Andrássy György azon hízélgő ajánlattal tette neki, hogy az éppen akkor európai körútra induló Manó és Gyula fiaihoz kísérelül csatlakozzék. Csanády azonban a megtisztelő bizalmat nem fogadta el, azzal mentegte magát, hogy oly magas műveltségű s nevelésű ifjakat nem elégítene ki az ő szerény egysége.

Hogy pedig ez csak az ő tuiszerénysége volt, bizonyítja az is, hogy ezután mint patvarista működővén rokona Sárközy Kázmér mellett, ugy ennek, mint mindazoknak, kik e híres alnádor köréhez tartoztak, osztatlan becsületet s tisztelést vívta ki. Így történt, hogy az alig 22 éves ifjú az 1844-ki híres pozsonyi országgyűlésen, mint hírlapíró, Csengery Antal társaságában részt vett. Ez időre esik irodalmi működése, mit most csak kevesen tudnak.

Kölcsey Ferencz, majd Csengery Antal felismervén a tőreköz ifjában a tehetséget, buzdították s Csanády később Csengerynek egyik kedvenc dolgozóvá lett. Mindig névtelenül vagy álnev alatt irt apróbb tárcaczkiket s szépirodalmi leveleket politikai háttérrel. Ez utóbbiak annyira kedveltek voltak, hogy midőn Pozsonyból egy-egy ily levél érkezett a "Pesti kör"-be, azstokra, székerek ugráltak fel s "levél Csanádytól" kiáltással tolongtak a felolvás körébe. Egy "Futár" című politikai satirikus tárcaczkike, mely a Szalay által szerkesztett "Pesti Hírlap"-ban jelent meg, országos feltűnést keltett. Irodalmi működését a szabadságharc szakította meg, midőn is hazafiai kötelességet mint nemzetőrtsit róta le.

A szabadságharc lezajlása után végleg a bírói pályára lépett, s 1852-ben nöl vette Simonffy Petronellát, a kivel példányzerti házaseletet élt Azóta szakadatlanul mint törvényeszi bíró, majd kir. tablabíró, váltótörvényeszi elnök s legutóbb kir. táblai tanácselnök az állam szolgálatában fejtett ki nagy tevékenységet. A munka volt jelszava, az egy lelkesedett, annak élt.

Pár évvel ezelőtt e sorok írója is szerencsés volt vendégszerető asztalánál az akkori váltótörvényeszi bírákkal együtt ülhetni, midőn mindnyájunknak élénk emlékezetben maradt az alkalommal mondott gyönyörű tözsját: "a munkára", melyben többi között kijelentette, hogy szerinte a legfőbb arisztokraczia a "munka arisztokracziája."

Győzhet ügyed, hisz vétkecs, de akkor Isten nagyon elszegényedett! S hangzik majd: "Nincs Isten, nincs igazság, Mert ez diktózt faj... győzhetett!"

Megtörténetek.

Gr. Gyürky Ábrahám, nógrádi főispán a keresztelt zsidóhoz: Ön ugy-e egészen új keresztény? Keresztelt zsidó (a két sas utczából): Anyyira új, mint méltóságod... grófnak!

Jókai Mór maga beszélte el a következő epizodot. A debreczeni Csokonai-ünnepélyen találkozik Szana Tamás ural: — Kérem én Számás vagyok! — Kérem, S z a m á s vagyok! — Kicsoda kérem? — Kérem, S z a n a m á s! — Bocsánat, nagyot hallok, annyira, hogy p. Bismarck minden szavát két-akkorának hallottam, a mikor beszélgettünk, az ur előadása pedig kissé nagyon is tömött! — Ejnye kérem ássan, hát S z a t m á s a nevem!

Jókai végre inkább megértette már, mint nem

Báró Fehérvári szól a subalternus hivatalnokához: — Mert lássa, tulságos lelkesülés a g y s z á r a d á s r a, az ön merő eltompultsága, figyelmetlensége pedig a g y h i g u l á s r a mutat...

— Igen derek, hogy excellenciád olyan jól tartotta meg a középutat! (Folyt. köv.)

Az élet harca.

— Angol regény. Irtá: Charles Dickens. — (Folytatás.) — 7. — Aztán az nagyon is régen volt, — mondá Alfréd.

— Régen! — viszonzá a Doctor. — Azt

A boldogult Pauler miniszternek igen kedves embere s a csódtörvény revíziójakor jobbkeze volt. Birói működése elismerésül pár évvel ezelőtt illetékes körök megkínálták az államtitkári állással, a mit azonban — politikai járatlanságát hozván okul, nem fogadott el.

Mint bíró híres volt judiciumáról s rendíthetetlen becsületéről — Egy arisztokrata család örökösödési perében ítélte annak idejében jogász körben nagy feltűnést s elismerést keltett, ugy hogy amaz arisztokrata család feje egy budapesti ismert ügyvéd által néhány száz [drb] aranyat akart neki tisztelete s elismerése jeléül átadni Csanády György azonban méltatlankodva utasította vissza.

Mint ember páratlan jó szívről, élénk szelleméről s eleganciájáról volt nevezetes. Rokonainak valóságos jótékony drangyala, a társaságnak, melyben "esprit"-jével ragyogott, éltető lelke, központja volt. Mint férj valódi példányképpel emlegettetett. Bánatos özevgye szavai szerint: "vele mindene a sirba szállt."

Ellehet mondani, hogy benne egy valóban ritka ember szállott sirba, a kinek munkás életét követendő eszményképpel állíthatjuk a most annyit ócsárolt gentry-ifjusá elébe.

A nők az egészség ügyében.

— Dr. Fodor József tanártól. *) —

Örömet elmerengünk mindnyájan a természet szépsége és nagyszeúsége, csodabölcsésége fölött mindenütt, a hol a természet az ő bájait, hatalmasságát s megfoghatatlan gondosságát fölírja.

Gyönyörűségtől ittas ajakkal kérdezzük és hálás szívvél mérlegeljük: mi a természet legszebb, legzseni alisabb alkotása?

Ha künn vagyunk a ragyogó szép zöld erdőben, lombok titkos homályában, virágok szelíd illata, madarak csevegése, a patak zuhorgása mellett — ha a fenn vagyunk a magas ormon egy világalg lábunk alatt, csillogó jégkristályokkal körülöttünk a felhőkkel karöltve, — ha a tengeren vagyunk s szemünkkel faljuk a határtalan kódos távot, a feneketlen kék mélységet, a soha nem fárado új hullámot és habot, — kérdezzük: mit teremtett a természet nekünk embeereknek legszebbet és legkedvesebbet?

Ha látjuk az állatvilág szép és gyors paripáját, hasznos barmait s mérhetetlen számú apró munkás sereget, ha vizsgáljuk a növényvilág pompáját s dus természet, az ásványvilág kincseit ha mérlegeljük a khemia, a fizika természeti erőt, a mindezekben rejlt hasznosat, kérdezzük: mit teremtett a természet nekünk embeereknek leghasznosabbat?

Es ha vizsgáljuk akár az egész mindenséget, tul a csillagokon, akkor is kérdezzük: mi a legesdálatosabb zsenialitás a természet egész alkotásában?

Nem habozhatunk. Nekünk embeereknek, de az egész élő mindenségre nézve is a természet legszebb és leghasznosabb alkotása, a teremtés zsenialitása: a nő.

Gondolkozunk csak és ha most nem is, akkor a mikor az idő engedi, mi volna az élet az egész természetben; ha nem volna nő? Miből venné az a legszebb költészetet, a szerelmet? Mi lenne a család feleség nélküli?

*) Előadta a magyar orvosok és term. vizsgálok vandorgyűlésen, Tátrafüreden 1888. aug. 23.

hiszd, hogy azóta megváltozott a világ? Hát tudsz-e egy esetet mondani, a mi nem volna egy sorban azzal? En nem tudok!

Talán a törvénykezés mégis olyan volna, — jegyzé meg Snitchey teáját karvarva.

Mind annak daczára, hogy már az sem oly komoly dolog, mint eddig volt, — véleményezé társa.

Es ön megengedi nekem, Doctor, — folytatá társa "hogy ha beszélgetésünk közben már sokszor emlegetett nézetemet ismét felhozom, miszerint a törvénykezésben, az igazságszolgáltatásban én komoly dolgot látok még pedig oly valódi kezszelfoghatót melynek czéja és rendeltetése az, hogy"

Clemency Neweome egy ügyetlen mozdulattal az asztalra bukott, a cseszék és poharak közt iszonyu csörmpölést okozva. — Ejnye! micsoda dolog az ott megint? — kiálta fel a Doctor.

Ez az átkozott kék tárcza, — mondá Clemency, "mindig utjában áll valakinek." — Melynek czéja és rendeltetése az, hogy mint mondám magának tiszteletet szeressen; vevé fel ismét a szót Snitchey. Nos, hát vigjáték-e az élet, Doctor Jeddler? Es az igazságszolgáltatás is az?"

A Doctor nevetett és Alfrédra nézett. — Megengedjék, ha önnök egy tetszik, hogy a háboru boldonság, — folytatá Snitchey. — Ebben megegyezünk. Ritka dolog ez is Ime ezen a szép vidéken — s körül mutatott vilájjával — egykor harcosok száladgáltak — mindenik vétkes volt — és tüzszel, vassal pusztították. He, he, he! Az az eszme, hogy egy ember magát önként kitegye egy harc esztelenségeinek, valóban igazi neveltségesség és ostobaság; és ön nevet embertársain, mikor erre gondol! De nezzé ezt a mosolygó vidéket ugy a mint az van. Gondolja meg, hogy a jog elválaszthatlan fogalom a tulajdöntől, gondoljon e birtoknak hagyományozására vagy öröklésére; az eladásra, a jelzálog adásra; a bérletre, s szabad birtokra; gondoljon — mondá Snitchey, annyira bele hevülve, hogy ajkai csak ugy czuppogtak, — azokra a bonyo-

Mi lenne a gyermek élete anya nélkül? Es mi lenne az egész emberi társadalom asszony nélkül?

Olvsák és nézzék, minden időben és minden népnél mi az embernek a szerető nő, a gondos anya, a hű társ. Mindene, legdrágább kincse, életének, munkájának, közzédsének legfőbb tárgya és legedesebb jutalmazója.

Sokan mondják már magukban, mire való a nőnek ez a hosszú dícséret? Mi magyarak ismeretes lovagias nemzet vagyunk ha valaki, mi mindnyájan szeretjük és megbecsüljük a nőt!

A mikor a statisztikával foglalkozni kezdtem — jó régen, — eleget csodálkoztam, hogy mily eszes uton és módon derít ki a statisztika sok olyan dolgot, a mit nélküle nem tudhatunk. Kideríti a népesség gazdagságát az elfogyasztott husból s burgonyából; a népesség műveltségét az elhasznált szappanyból, papirosból; kideríti a jó esztendő a sok házasságból, s az inséget az uszoraperek számából. stb. Legjobban meglepett azonban, a mikor láttam, hogy a statisztika megvizsgálja a népek szívet is, s tisztára deríti, vajon lovagias-e a magyar nemzet?

Not tehát: lovagias e a magyar nemzet? Vizsgáljuk a statisztika segítségével!

A statisztika egybeahasonlíja a férfiak és a nők számát, az élet különféle korosztályában és kimutatja, hogy például születéskor, egész Európában mindenütt több a fiu mint a leány. Száz fura csak 94—95 leány születik. A születéskor mindjárt hátrányban vannak azonban a fiuk; a megszületés ugyam is súlyosabb rájuk nézve, többen halnak meg közülök, mint leányok közül; azért nem sokára egyenlő lesz a fi- a nőgyermek száma. Azután is egyenlő sorsuk van fiuk és leányoknak; egyenlő számmal halnak, fogynak, egész tíz-tizenötödik évig. Ekkor ujra rosra fordul a fiú-nők sorsa; inkább halálnak: az erős iskolázás a módosok között, a földművelő népnél pedig a kora munkába fogás, a pásztorkodás sokat pusztít el közülök. A fiatal leányok ellenben e korban kevesebb terheltekneg meg, jobb sorsuk, jobb egészségük: számuk kevésbé fogy, mint a fiuké. Lanét van az a leányos apára nézve eljlesztő viszony, hogy t. i. sokkal több főköttő alá való hajadon van, mint házasságra vállalkozni képes férfi. (Kivált Magyarországon!) Következik a 20-ik év s a világban utazás meg jobban fogyasztja; a nőt azonban ugyanekkor az emberi nem világra hozása fölnevelés meríti ki: a férfi és a nő ekkor megközelítőleg egyformán fogy.

A nőre nézve azonban, a természet rendje által ráótt teher és veszedelmes éve csakhamar elmúlnak, míg a férfi munkája és életküzdelme egyre tart. Az élet derekán tul a férfínép sokkal erősebben fogy, mint a nő s azért most a nők száma fokozatosan több és több lesz, mint a hasonló koru férfiaké, ugy, hogy keső öregségben jelentékenyen több a nő, mint a férfi.

A férfi, a civilizált Európa legtöbb államában saját élete árán szerzi meg a nőnek s a családnak az élet szükségleteit.

De nem minden nép között. Így a keleti s a müveletlen népek között a nő aránytalanul gyorsabban pusztul és fogy, mint a férfi: még pedig, mint a statisztika tanítja, főképen azért, mert ottan a vad férfi munkát szamarára, barmára s nejeire hagyja. Sőt Euró-

lult törvényekre, melyek mindezen czimekre vonatkoznak, s a parlament számos egymásnak ellent mondó határozataira, melyek ezekkel összefüggnek; gondoljon a cancellári sok rendelkezetre, melyeknek ezt a kellemes kiltást közzönjük; — és valjha be Doctor Jeddler, hogy mindezen példákban van valami igazság! Ugy hiszem — mondá aztán társaira tekintve, — hogy ezzel mindent elmondtam magamért és Graggsért?

Graggs beleegyezőleg intett s Snitchey ur némileg felüdítve ezen beszéd által, megjegyzé, hogy egy kis pecsenyét és egy csesze kávét még magához vesz.

Nem beszéltem általában az elétől, — tevé hozzá kezeit dörzsölve, — az teli van boldonsággal; sőt még rosszabbal is. A bizalomnak, önzetlenségnek és jóakaratsnak kifejezése; bah, bah! tudjuk mit érnek mindezek. Hanem azért nek kaczagja ki az életet; egy játszma és pedig nagyon komoly játszma az, melyet ki kell játszani. Mindenki játszik ön ellen és ön is játszik mindenki ellen. Oh! ez nagyon érdekes. Nagyon is mély számítás kell ahoz. Csak akkor nevessem Doctor Jeddler, hogy ha nyert, addig tartsa vissza He, he, he! Addig ne — ismétlé Snitchey fejét himbálva és hunyorgatva szeméit, mintha mondan akarná, hogy a helyet ő is tegyen ugy.

Nos, Alfréd! — szóla a doctor, — hát ön mit mond még hozzá?

Csak azt, Uram — felele Alfréd, — tegye meg nekem azt a szíveséget, a mi erősen hiszem — önnök is jól esnek, hogy igyekezzék elfeledni ezt a harcmezőt s az ehhez hasonlókat az élet harcmezőjén, a melyre mindennap rá sít a nap.

Valóban, Alfréd ur, felek, hogy ez sem bírná megszelidíteni az ő nézeteit — mondá Snitchey. — Az élet harcmezőjén a harcosok nem kevésbé hevesek és ekeseredettek. Itt is csak ugy szórják a sebeket és vágásokat s támadják meg az embert hátulról; ép ugy tapossák el s törlik össze. Kegyetlen dolog ez is.

Folyt. köv.)

pában is pl... van a nő... de tudjuk... nek* nemcs... geteti neje... elémét is... hol az élet... ott a statis... emelkedő... férfiak. Es M... Valób... számai. L... Ottin... böző életk...

0-10 kor... 10-20... 20-30... 30-40... 40-50... 50-60... 60-70... 70-80... 80 felett... Hihet... eme meg... Magyarors... veti népek... evelyet les... birnak, fia... fiak. Lát... vagunk... nőkkél sze... A st... meglepő;... nulmányt... hogy egy... hogy a ma... rányos szá... nikus okok... menyektől... ban és len... fölött, saj... *

ertesültük... a nem sok... kitűnik, h... Tisza az... caak Grew... Közlemany... ziót kelte... de a mi r... abból, ho... egész terje... vette azt a... megjegyez... a temesme... tettua... nemessége... k e g y e l... iszta kez... a király n... hisszük, h... íó metrom... gonosz az... hibának v... *

országos... jeles taná... a t a s... fuzet jelen... vonzó irat... gozatot (J... Nagy Józse... teti utazá... Valóban n... teni azt a... rel, melygye... lehetővé t... a Debrecz... csinosan s... birni kivá... gálati ren... nyelvek ta... felel irott... *

czeni daia... meg fenn... ünnepele... hivatauk... s az eg... történeki... az ülese... mar akulo... *

Esztér tel... Esztér szü... helye más... huzodnek... A ki hoss... a rémdrát... tizmusokb... s borzalm... szinpad... Már... tegnap... r a k a m...

178-m

Arverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező ohati erdőbeli, az árverési feltételek melletti térképén részletezett, s összesen 148 kat. hold föld részint legeltetés és kaszálás, részint egyedül kaszálás végett folyó 1888 évi november 1-től 8 évre, de az 1896 év október 1-ig terjedő időre: továbbá a hatvan-utcai Kolozsi-féle 1406. sorszámú háznak 28 és 1/2 folyó öl ondóci földé folyó 1888 évi október 1-től három évre, tehát 1891 évi október 1-ig terjedő időre, a városház nagytermében folyó 1888 évi szeptember hó 18-dik napján délelőtt 10 órakor a városi számvevői hivatalnál megtekinthető feltételek mellett, nyilvános árverés útján haszonbérbe fognak adni.

Miről az árverelni szándékozók azzal értesítettek, hogy a kikiáltási árak 10%-át bánatpénzül az árverelő bizottság kezéhez készpénzben letenni tartoznak.

Debreczen, 1888 augusztus hó 23.

A városi tanács.

96
425.

Az „ISTVÁN“ gőzmalom társulat

ÁRJEGYZÉKE

helyben kötelezettség nélkül

és az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított s 1887. é. június 1-én életbe lépett eladási, fizetési és szállítási módokra vonatkozó egyezmények szerint.

Készpénzfizetés mellett, zsákkal együtt	100 kiló.
AB. Asztali dara nagy és aprószemű	16.40
C. Szinte középszerű	15.40
0. Kiválóliszt	15.60
1. Láugliszt	15.20
2. Montliszt	14.60
3. Zsemlyeliszt 1-ső rendű	14.—
4. 2-od	13.40
5. Fehér kenyérliszt 1-ső rendű	12.60
6. Szinte 2-od	11.60
7. Közép kenyérliszt 1-ső	11.—
8. Szinte 2-od	10.—
8 1/2. Barna 1-ső	9.40
8 1/2. Szinte 2-od	7.20
9. Lábliszt	70 6.20
10. Veres liszt	50 —
11. Finom korpa zsákkal	50 3.60
12. Durva korpa zsákkal	50 kg 3.20

A finom és durva korpa árából eddig engedélyezett 5%-től engedmény a fennemített egyezmény folytán szintén beszűntetett.

Debreczen, 1888. aug. 23.

1-, 2- és 3-vasú

E K É K E T

a legjobbknak elismert minták szerint gyárt és legolcsóbban szállít

Grossmann és Rauschenbach

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁRA
BUDAPESTEN.
Árjegyzékek kívánatra.

Gyomor és bélhurutnál,

máj és epebántalmaknál

a Lippmann-féle Karlsbadi pezsgő por 3-4 heti, rendellenes zairszövet, túlfengés- és savképződésnél 4-6 heti gyógyhasználat orvosiilag áttalán ajánlatik. Kapható 60 kr. és 2 frt. dobozokban, Debreczenben Dr. Rothschnek gyógytárában, továbbá N.-Váradon, Szathmáron, Szeghalmon stb.

A FELSÉGES KIRÁLYI család

kedvencz asztali itala a Carlsbad melletti

krondorfi savanyuviz.

E savanyuviz, melyhez hasonlítható a monarchiában nincs, páratlan kitűnő ízű tisztán élvezve borral vegyítve. — Megbízható gyógyhatású a következő betegségek-nél: **köhögés- és rekedtségnél, tüdő-, gyomor- és hólyaghurutnál, forrolásnál, dypteritسنél, sarlachnál és himlőnél.**

Magyarországi főraktár: Schwimmer és Kell cégégnél Budapesten. Kapható Debreczenben minden fűszerüzletben és vendéglőben.

Raktár: CSANAK JÓZSEF urnál.

A legjobb minőségű DOHÁNYZSINEGET,

a cséplés idényére **gép-olajat,**

továbbá: **buza-oltószert,**

kész, olajba törött festékeket minden színben, Lenkenzét (Firnist), koci és butor lackokat, szoba-, padló-fénymázat ajánl

Rickl József Zelmos

Debreczen.

Kriegl József egyedüli valódi angol

Csoda-balzsama.

A legrégibb, leghasznosabb, melletti legolcsóbb

Általános-népies-háziázer, belsőleg és külsőleg használható. Csak akkor valódi, ha minden palack ugyanazon szöveget tartalmazó védjegy-gyel van ellátva és ezbeborítékkal van elzárva, melyre a cég neve: „Apothekes zum Schutzensel in Pregrad“ (gyógyszertár a védangyalos Pregradban) be van nyomtatva.

12 palack ára 1 frt. 60 palack — 5 tucatsz ára, csomagolással és posta-költséggel, szállító-levéllel együtt 4 frt 90 kr.

A megrendelések így caimzendők:

A véd-angyalok z. cz. gyógyszerárba, Pregradán, déli vasut, fővonál.

Es egy tucatszál kisebb megrendelések csak utánvételrel, vagy az ár előleges beküldése mellett küldetnek. A cím helyes kitétele és az utolsó posta kéretik.

Kéretik a védjegy szövegére vigyázni! Ennek utánzóit a törvény értelmében büntetettük. Raktár a legtöbb gyógyszerárban.

KÖNYV- és KÖNYOMDAI-MUNKÁK FELVÁLLALTATNAK.

KUTASI IMRE

KÖNYV- és KÖNYOMDÁJA

Debreczenben, Főpiacz. Sz. Nagy Károly ház.

Ajánlja magát mindenféle

KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKÁK

gyors és pontos elkészítésére;

elvállal; tankönyveket, hirlapokat és folyóiratokat minden nyelven, ét- bor- és árlapokat; díszműveket

arany- ezüst és szinnyomatban; a törvénykezéshez megkívántató

* ROVATOZOTT IVEKET; *

díszes egybekelési- és látogató-jegyeket.

Szóval a nyomdászathoz tartozó megrendelések gyorsan és hiba nélkül, a legjutányosabb árban eszközöltetnek.

A papir gyári árban számittatik.

HIRDETÉSEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN“ cz. hirlapban legolcsóbban számítva közléteszek.

KUTASI IMRE könyv- és könyomda tulajdonos.

DEBRECZENBEN, Főpiacz SZ. NAGY KÁROLY ház.

Debreczen, 1888. Nyomatott: KUTASI IMRE könyvnyomdájában.

178-m

1888

Először
Helyben
egy évre
Fél évre
Negyed évre

Egyes

A lap szellemi
és költészet
otok, 1864.
has, — a sz
ment

Először
TELEFON
OSÁTHY
Korakodás
talán KUT
nyomdájában

A hon

Össze
egy min
még a ze
lyet Fejér
gitsziget
fort Agost
maradhat
zene. Elm
kor, mikor
kezték, m
hogy legy
akiről épp
gasztalóan
miniszter
Mert
váry ebéd
niillik, a
Kálmán m
a hogy ne
a mi lega
hogy a m
élvez és a
kitania, de
ták tőle,
hivatalban
nek végítis
No d
szik, nem
rében, a m
ter ebédje
Es ha
természet
el. Nem
megtisztelt
nagyobb sz
bizonyos sz
lalkozni.

Régi
anyira ho
oszlak ge
ez, mint v
házköszön
elő, melye
szoritják a
császári kü
Azt
kép korá
ségét hely
hadsereg
vezhette. E
által a ho

A „DE

Csind
Mi is tudu
pedig az,
hogy egy t

Találk
„Hogy
„Jaj,
pálnak, olv
lyegzenek,
ragdal. Me
nál, meg a
dig az igaz
gyok karpe
Imre polg.
jegy-gyárt.

„Jól,
lapának, v
engemet va
v e r e m t

Vasko
Komócsi Jó
ban m o l y
„Bolon
tet, „mit a
senki se ne
készer is k
„Karsz
„hiszen az
janak!”